

ਐਸਐਸ ਨਿੱਝਰ ਜੇ

ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1994 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 10959

18 ਮਈ, 2005

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਅਨੁਛੇਦ.226 - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਡਿਊਟੀ ਚਾਰਜ ਦੇ ਕੇ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਡਿਊਟੀ ਚਾਰਜ ਲਿਆ ਸੀ - ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੀ ਨਿਯਮਤ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਰੱਕੀ - ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਸੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ- ਕੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰੁਸਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਹੋਲਡ, ਹਾਂ - ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਡਿਊਟੀ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਡਿਊਟੀ ਚਾਰਜ ਦੇਣ - ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 14 ਅਤੇ 16 - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਡਿਊਟੀ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਉਲਟ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੯)

ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
(ਐਸ.ਐਸ. ਨਿੱਝਰ, ਜੇ.)

369

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ

ਕੇਸ ਨੂੰ ਜੀ.ਆਰ. ਕਾਲੜਾ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਵਿਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 17 ਜੁਲਾਈ, 1991, ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸਾਮੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕ ਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(ਪੈਰਾ 13 ਅਤੇ 14)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੇ.ਕੇ.

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੂ ਤੁਲੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਪੂਜਨਬ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ ਐਸ ਨਿੱਤਰ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(1) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਵਿਲ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 3 ਜਨਵਰੀ, 1994 (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾ ਪੀ-5) ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ 14 ਜੂਨ, 1994 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਅਨੈਕਸਰ ਪੀ 7) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 24 ਫਰਵਰੀ, 1992 ਰਹੇਗੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੈਂਡਮਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਦਾ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 18 ਜੁਲਾਈ, 1991 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਬਕਾਇਆ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਕਮਾਂ 'ਤੇ 18% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 4 ਦਸੰਬਰ, 1957 ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ-ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ 21 ਮਈ, 1970/8 ਦਸੰਬਰ, 1970 ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਅਤੇ 14 ਮਈ, 1985 ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਥਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ